

Mehmet Hayri KIRBAŞOĞLU

1954 yılında Manisa'da doğdu. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. Aynı fakültede asistan olarak Hadis dalında doktora-sını yaptı (1983). İmam Muhammed b. Suud İslam Üniversitesi'nde (Riyad) öğretim üyeliği yaptı (1985-1987). Yurda döndüğünde doçent oldu (1987). Başkanlık danışmanı olarak DİB'da bir yıl görev yaptı (1988-1989). Hâlen AÜ İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Ayrıca *İslâmiyât* dergisi yayın kurulu üyesidir. Arapça ve İngilizce bilmektedir.

Kırbaşoğlu'nun makale, eleştiri, edisyon kritik, tercüme ve sâdeleştirme türünde yayınlanmış birçok çalışması bulunmaktadır. Bazıları şunlardır:

İbn Kuteybe'den *Hadis Müdafası*, Kayhan Yay., İstanbul 1998.

Muhammed Avvâme'den *İmamların Fıkhi İhtilaflarında Hadislerin Rolü*, Kayhan Yay., İstanbul.

Fazlur Rahman'dan *İslam ve Çağdaşlık*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 1996 (Alpaslan Açıkgenç ile birlikte).

es-Suyutî'nin *Kitâbu'l-Bâhir fî Hukmî'n-Nebiyî bi'l-Bâtınî ve'z-Zâhir* adlı eserinin edisyon kritikli neşri, Dâru's-Selâm, Kahire 1987.

İbn Kudâme'nin *Kitabu'l-Burhân fî Beyanı Hakikati'l-Kur'ân* adlı eserinin edisyon kritiği Riyad.

İslam Düşüncesinde Hadis Metodolojisi, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 1999.

Sünnî Paradigmanın Oluşumunda Şafî'nin Rolü, Kitâbiyât Yayınları, Ankara 2003.

Alternatif Hadis Metodolojisi, Kitabiyat Yay., Ankara 2004.

Sünnet'ten Çağa Elliiki Mesaj, İlahiyat Yay., Ankara 2006.

Ankara Okulu Yayınları: 3

© Ankara Okulu Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

Dizgi ve kapak: Ankara Dizgi Evi

Baskı, kapak baskısı, cilt: Ankamat Mat. San. Tic. Ltd. Şti

9. basım: Eylül 2011

10. basım: Şubat 2013

11. basım: Şubat 2015

12. basım: Ekim 2015

ISBN 978-975-8190-03-4

Ankara Okulu Yayınları

Şehit Mehmet Baydar Sokak 2/A Maltepe/Ankara

Tel: (0312) 341 06 90 Faks: (0312) 341 06 95

web: www.ankaraokulu.com

e-mail: ankaraokulu@ankaraokulu.com

İslam Düşüncesinde Sünnet (Eleştirel Bir Yaklaşım)

Mehmet Hayri KIRBAŞOĞLU

Ankara Okulu Yayınları
Ankara 2015

*Rahmetli Babam'a
ve biz çocuklarına hem annelik hem babalık yapan
sevgili annem -ismiyle müsemmâ- Kâmile hanıma...*

İÇİNDEKİLER

II. BASKI İÇİN TEŞEKKÜR	7
TEŞEKKÜR	9
SUNUŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

KLASİK SÜNNET TANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ve YENİ BİR “SÜNNET TANIMI” DENEMESİ.....

Giriş	31
A. Yeni Bir Sünnet Anlayışına ve Tanımına Gerek Var mıdır?	35
B. Niçin Bugüne Kadar Yeni Bir Sünnet Tanımı ve Anlayışı Geliştirilemedi?	49
C. Klasik Sünnet Tanımlarının Değerlendirilmesi	55
1. Sadece Akademik İhtiyaçlara Göre Yapılmış Olmaları	58
2. Sünnet'in Toplumsal Boyutundan Ziyade, Bireysel Boyutuna Ağırlık Vermeleri	59
3. Bağlayıcılık Yönünden Sünnet'i Sınıflandırmamış Olmaları	63
4. Kur'an'ı Tanımların Dışında Bırakmaları.....	76
D. Yeni Bir Sünnet Tanımına Doğru	83
E. Sünnet'in Yeni Tanımının Yorumu	85
1. Nebevî Sünnet Koymak, Hz. Peygamber'in Dönemiyle Sınırlı ve O'na Mahsus Bir Olgudur	86
2. Sünnet'in Bireysel, Toplumsal ve Evrensel Olmak Üzere Üç Boyutu Söz Konusudur	89
3. Sünnet'in Temel Kaynağı Kur'an'dır	90
4. Sünnet Sadece “Şekil-Lafız” Değil, “Şekil-Lafız”ın Altında Yatan Mana, Ruh, İlke, Hikmet ve Amaçtır	92
5. Sünnet, Bu İlke-Prensiplerin Oluşturduğu Bir “Zihniyet” ya da “Dünya Görüşü”dür.....	111

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM'DA SÜNNETİN KONUMU .....

Giriş	117
A. Sünnet'in Reddi veya Sadece Kur'an ile Yetinme Düşüncesi	128

1. Sünnet'in Reddi –veya Sadece Kur'an'la Yetinme– Düşüncesinin Tarihi	128
2. Hadisleri/Sünnet'i Red/İnkâr Eden ve Sadece Kur'an'ın Yeterli Olduğunu Savunanların Dayanakları	131
B. Sünnet'in Bir Delil ve Kaynak Olduğunu Savunanların Dayanakları	148
1. Hz. Peygamber'e İtaat Etmeyi, O'na Karşı Çıkmamayı, O'nun Hükümlerine Boyun Eğmeyi Emreden Ayetler	150
2. Hz. Peygamber'in Kur'an'ı Açıklamakla Yükümlü Olduğuna Dair Ayetler	165
3. Hz. Peygamber'in Helal ve Haram Kılma Yetkisine Sahip Olduğuna Dair Ayetler	171
4. Hz. Peygamber'in, Müslümanların Uyması Gereken Güzel Örnek (Usvetun Hasene) Olduğuna Dair Ayet	182
C. Sünnet'i Temellendirmede İzlenen Bazı Tartışmalı Yaklaşımlar.....	188
D. Kur'an ile Sünnet'in Getirdikleri Öğreteler Açısından Karşılaştırılması	206
Sonuç	213

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÜNNETİN MAHİYETİ İLE İLGİLİ TARTIŞMALAR	215
Giriş	215
A. Sünnet'in de -Kur'an gibi- Vahiy Mahsulü Olduğu Görüşü	217
B. Kudsi Hadisler	240
C. Hz. Peygamber'in Konumuyla İlgili Bazı Yanlış Yaklaşımlar Abd+Rasul=Hz. Muhammed.....	255
Tartışmalar	265
Gelenekselcilik ile Yenilikçilik Arasında Sünnet	277
Son Gelişmeler	319
BİBLİYOGRAFYA	329
DİZİN	337